

NÉPBARÁT.

Vasárnap január 20-án.

1850.

A világ az isten kertje,
Gyom s virág vagytok ti benne
Emberek!

P.

Tartalom. Az időről. — A szegény sokszor, a fősvény mindig szükségét lát. — Vérfejtés ellen. — Hány hét a világ?

Az időről.

Kiki tudja, hogy mikor két három olyan ember tanálkozik, kik egymást vagy nem legjobban ismerik, vagy pedig egymás iránt nem legtöbb bizalommal viseltetnek, ha éppen hallgatni nem akarnak, előveszik az időt s szegény fejét addig nyaggatják, dicsérik, gyalázzák, míg vagy megunják, vagy pedig maga az idő eltelik.

Most én is az időt vevém elé; de egész tisztelettel protestálok, olvasóim a fennebb elősoroltak közül, e tárgyválasztásnak, egyiket se tulajdonítsák okául.

De hát mi az oka?

Ezt is megmondom. Minthogy minden dolognak, úgy ennek is meg van a maga oka, és pedig e következő.

A napokban egy jó ismerősöm látogatott meg, s egész elszontyolodva panaszkodott nekem, hogy nálunk már az idén sem lesz fársáng, s ő nem tudja mivel tölteni idejét.

Nem tudja mivel tölteni idejét?

Megállj, gondolám magamban, e bajban más is sinlődhetik, minden esetre jó lesz — vagy ha éppen oly igen igen jó nem is lesz — de legalább nem árt egy kis értekezéscske az idő eltölthetésének legjobb módjáról.

S tüstént neki gyürköztem az értekezésnek, a mely itt következik.

Az idő eltölthetésének legjobb módjáról.

— Értekezés. —

Egy bölcs, kinek már régóta nem fáj a feje; de mig élt, hihetőleg sokat fáj, mert sokat gondolkodott (már csak ebből is nyilvánvalóságos, miért nem fáj némely embernek soha is a feje), tehát ez a bölcs azt mondja: Életünk kárba megy, mert vagy éppen semmit sem teszünk, vagy semmit sem teszünk olyat, mi célunkhoz tartoznék, vagy pedig nem teszünk olyat, a mit tennünk kellene. Untalan panaszkodunk, hogy napjaink száma oly csekély, s mégis úgy viseljük magunkat, mintha soha el nem fogynának.

Ugy van biz a!

Széles e világon anynyi következetlenséget, mint az ember, senki el nem követ.

Ugy tetszik, mintha éltünk rövidségét, kedvünk lenne minden pillanatban megsiratni: mégis azt obajtanók, hogy éltünk főbb szakái mennél hamarább végire járjanak.

Jusson csak eszünkbe!

Mig kantusban jártunk, alig vártuk, hogy nadrágot huzhassunk, azután meg vágytunk az iskolába. De miért? Hogy annál hamarabb kijöhessünk belőle! Azután meg vágytunk hi-

vatalra, vagy akármilyen más önállásu helyzetbe, hogy magunknak vagyont, hirt, nevet, becsületet gyűjthessünk. És aztán? Aztán! vágytunk nyugalomba!

Mindenki megismeri, hogy az élet egészben véve rövid; mégis egyes különvált szakai oly kimondhatlan hosszuknak, oly unalmasoknak tetszenek. Az egészséget örömet megnyujtanók; azon egyes részeket azonban, melyekből az egész áll, a lehetőségig megkurtítják.

Aztán el tudná-e maga az isten is kedvünket tanulni?

Az uzsorás szépen megköszönné, ha a pénz kiadás és kamat fizetés közötti napokat valaki egyetlen pillanattá tudná összeolvasztani.

A státusférfi örömet odadna éltéből három évet, ha a dolgokat azon alakba tehetné, milyenben kellend ezen idő lefolytával — az ő meggyőződése szerint — azoknak lenniök.

Hát a szerelmes? Bánná is ez ha létele mindazon pillanatait örökre megsemmisíthetné, melyek a kedveséveli boldog tanálkozást megelőzik.

Bár mily gyors szárnyai vannak is az időnek, mégis ha kedvünkbe járna, éltünk legnagyobb részein át legalább tízszer oly gyorsan repülne.

Igaz hogy vannak a napnak olyan órái, melyekben dolgaink többesek, és a melyekről nem bánnók, ha valamivel hosszabbak is volnának; de mégis az időn át úgy utazunk, mint egy kietlen és vadon pusztákkal rakott országon, melyben e sivatagokon szeretnénk mentől gyorsabban átszaladni, hogy a benne imitt amott elszórt, kellemesebb vidékre, képzelt nyugvó pontokra annál hamarabb eljuthassunk.

Ha a legtöbb emberek életét húsz részre osztanók, úgy tanulnók, hogy e húszból legalább tizenkilencz merőben üres hézag, melyet sem gyönyör, sem foglalatosság nem tölt bé. De ide nem azon emberek életét szá-

mitom, kiknek szünetlen sok a dolguk, hanem csak azokét, a kik nincsenek mindig elfoglalva; és úgy hiszem ezen embereknek nem kis szolgálatot teszek, ha őket megtanítom, hogy élőknek ezen hézagjait mimódon tölthessék bé. Ugyanazért minden több szószaporítás nélkül azon eszközöket sorolom elő, melyek segédelmével az időt jól eltölthetni:

Legeslegelső, az erény gyakorlása a legszélesebb értelemben véve. Már magok a társadalmi erények több dolgot adhatnak az embernek, mint élete bármelyik legmunkásabb korszaka. A tudatlanokat oktatni, a szükségben levőken segíteni, a megszorodott szívűeket vigasztalni, mind olyan kötelességek, melyek éltünk majd mindenik napján előfordulnak. Az embernek gyakran van alkalmja valamely párt dühösségét mérsekelní, a becsületes ember jó hírét nevét a rágalom szennyéből kitisztítani, az irigységet csilapítani, a haragosokat megengesztelni, s az előítéletektől megvakítottak szeméit felnyitni. Mindezen dolgok egy okos valóhoz nagyon is illenek, s annak, ki ezekkel okosan tud foglalkozni, nagy meglegedésére válnak.

De még magányos óráinkra is marad mit tennünk; van olyan erény, mely akkor is foglalkoztathat, midőn merőben magunkra vagyunk hagyatva, s embertársainkkal semmi közelebbi viszonyunk. Ilyenkor ereszkedhetünk beszédbe avval, kivel minden okos lénynek szükségessé képpen kell társalkodnia; érttem, azon mindenható valóságot, a ki őt alkotta.

A ki az isten mindenütt jelenvalóságát mélyen és elevenen érzi, az lelkének vidámságát mindig megtartja, s azon gyönyört, miszerint legkedvesebb, legjobb barátjával társalognak, minden pillanathán élvezheti. Az ilyennek soha sincs terhére az idő. Ő egyedül nem lehet. Gondolatai, hajlamai, azon érában legelfoglaltabbak, midőn másoknál leg-

télelenebbül szoktak kószálni. Alig távozik el a társaságból, s szíve már is áhitattal ég, reménytől dagad és diadalmaskodik, mivel magát annak színe előtt tudja, ki őt mindenfelől környezi; vagy félelmét, gondjait, bánatát lételének hatalmas fentartója előtt ün-ti ki. —

Én itt csak azt vettem szemügyre, mennyire szükséges az embernek erényesen élni, hogy mindig legyen valami dolga. De ha még tovább megyünk, s azt is megfontoljuk, hogy az erény gyakorlása nem csak az hatalmas idő jól eltöltésére szolgál: hanem befolyása lételünknek a síron túl eső részére is kihat; s hogy egész örökkévalóságunk azon órák szerint idomul, melyeket mi itt alatt erényre vagy vétekre fordítunk: akkor bizony még komolyabb és hatalmasabb az ok, mely bennünket arra ösztönöz, hogy időnket erények gyakorlásában töltsük.

Ha valaki csak kicsinyke tőkét adhat ki kamatra, s van is alkalma rá, hogy az egészet használja: ugyan mit tartanának felőle, ha kicsiny tőkéjéből tizenkilenc részt használatlanul hevertetne, a húszadikat pedig tán éppen saját kárára, romlására forgatná?

Mivel azonban a léleknek búzgósága, erélye mindig ugyanaz nem aradhat; hanem mint a testnek, neki is pihenésre van szüksége, illő, hogy pihenő óráira is hozzá illendő foglalkozásról gondoskodjunk.

Második eszközeül ajánlom tehát az idő jól eltöltetésének, a hasznos és ártatlan gyönyöröket. Meg kell vallanom, részemről azt tartom, értelmes, okos lényekhez nem egészen illendő magokat merőben olyan gyönyörökkel foglalni el, melyek csupán ártatlanok, s dicséretükre csak azt mondhatjuk, hogy semmi rossz sincs bennök. Azt itt éppen elhátározni nem akarom, létezik-e oly játék, melynek dicséretére ennél többet lehessen mondani; de nekem úgy tetszik: a mégis csudálatos, hogy okos értelmes emberek tíz tizenkét órát is el tudjanak tölteni egy játék-

kártya felrészásával s kiosztásával, a nélkül hogy a játékhoz megkivántató néhány műszákon kívül egymással egyebet beszélgetnének is, melyek néhány különbözőképpen rendezett veres és fekete pettyeken kívül egyébre sem nem vonatkoznak, sem bennök más eszméket fel nem költenek. Ugyan bizony nem nevünk kellene-e osztán, ha vagy egy ilyen embert arról hallanánk panaszkodni, hogy az élet rövid?

Hisz ezt a színpadot a legnemesebb és leghasznosabb gyönyörök kiapadhatlan forrásává változtathatnók, csak illőleg kellene elrendezni.

A lélek legkellemesebben helyesen választott barátink társaságában pihen. Nincs oly világi boldogság, melyet egy szegény és erényes barát birtokához bár némi részben is lehetne hasonlítani. Ez megkönnyíti, megújítja a lelket, az értelmet világosítja és javítja, gondolatokat nemz, erényre és nemes eltökélésekre lelkesít, szenvedélyinket edzi és gyengíti, s az élet legtöbb üres óráiban legkellemesebb időtöltésül szolgál.

Egy ily személylyeli meghitt barátság után, oly emberek társaságát kellene keresnünk, a kik a körülöttek levőket mulattatni és oktatni tudják, mely két tulajdon rendszerint együtt szokott járni.

Vannak még az életnek sok más hasznos időtöltései, melyeket minden kitelhető módon szaporítanunk kellene, hogy minden alkalommal inkább hozzájuk meneküljünk, mint sem lelkünket tétlenül vesztetelni, vagy pedig a benne történetesen fölkelő első szenvedély által elragadtatni engednők.

A kinek a festészethez, zenészethez vagy építészethez hajlama van, ha olyanokkal hasonlítjuk össze, kik e művészetekben semmi izléssel nem bírnak, olyan mintha még egy egészen más érzékkel lenne felruházva. A virágtenyésztés, fanövelés, kertészség, gazdaság, midőn valamely tehetős emberben csak mellekes hajlamok, nagyon sokat segítenek

falun, s tulajdonosukra nézt sokféleképpen hasznosok.

Mindennemű időtöltések között éltünk foglalatosságtól üres óráit legjobban s legalkalmasabban a hasznos és tanulságos könyvek tölthetik bé, azaz ha azokat figyelmesen olvassuk. És ezen szempontból nagyon szeretném, ha minden karu, rangu és teljes című közönség figyelmébe ajánlhatnám a

Né p b a r á t o t.

Imé!

Kedves barátom!

Nem lesz bár az idén fársáng, én megmutattam neked mimódon töltheted mégis jól idődet, miért nekem kétségkívül köszönettel tartoznál. Igen de panaszod által nekem te alkalmat adtál e tudós értekezéstől megszabadulnom, miért én is tenéked kölcsönbe köszönettel tartoznám. Azonban minthogy te sem köszönöd meg nekem, én sem köszönöm meg neked: tehát quittek vagyunk.

Ez se baj, csak hogy az olvasónak legyen oka, mindkettőnknek köszönni.

Isten áldjon!

Z e b e d e u s.

**A szegény sokszor,
a fősvény mindig
szükséget lát.**

Egyszer volt két szomszéd, az egyiket hívták Csontosnak, a másikat Talpasnak; mindketten nagy szükségben és szigorúságban éltek; de koránt sem azért, mintha mind-egyikök egyiránt szegény lett volna; sőt inkább, Csontos uram egy pár ezer forintért nem ment a szomszédba, mert anynyi mindig csak megakadt ládája fenekén; igaz hogy Talpas sem ment, de csak azért, mivel tudta hogy hiába járna; hogy is ne, mikor minden ingó ingatlan vagyona alig érhetett egy néhány rossz forintot, s keserves keresménye után is alig tudott egy napról másra csikorogni.

Szegény Talpas! fáradságos napi munkája után haza felé való útjában sokszor bé-

hunya a szemit, hogy ne lássa a kocsma czégérit, melyben egy korty pálinka neki oly jól esett volna; igen, mert sok gyermeke volt, kiket egész lelkéből szeretett, azt meg jól tudta, hogy ha csekély napszámát — mert Talpas napszámos volt — megcsonkítja, gyermekeinek meg kell koplalniok.

Csontos sem költött magára legkisebbit is, mert a fukarságot legmagosabb fokáig vitte volt, s mindig attól félt, hogy vagy éhel hal, vagy koldusbotra jut.

Egyszer Talpas rózsaszín kedvben érkezett haza, jó keresete volt, csekély fáradságért egy idegen uri ember egy pár forinttal ajándékozta meg. „Nósza gyermekek — kiálta — ma vig napunk lesz; Jancsi vedd a kancsót, hozz egy félkupa bort!”

Bezzeg volt öröm, volt ujjongatás a nyomoru kunyhóban.

A lárma áthallott Csontoshoz is, ez kinézett az ablakon s éppen akkor látá Jancsit a kancsó horral haza felé menni. Bétette az ablakot, keresztet vetett magára s hálát adott az istenek, hogy ő nem olyan pazar, mint szegény szomszédja.

De a kancsó bor mégis furta az oldalát; mit — így szólott magában — mikor Talpas-szomszéd kancsó számra hordatja a bort, te is csak juttathatsz magadnak egy pohárkával. Jó lesz biz a.

Csináljunk egy jó napot. Elővett egy kis poharat s lement rakott pinczéjébe.

Legelől egy nagy hordó állott, „1834-beli hegvaljai” vala homlokára írva. „Hm! hm! — dünyögé Csontos — fain bor, finom bor, isteni bor!” Megkopogtatta a hordót: tele volt egész aknájáig. „Kár lenne megfélegesíteni!” S tovább ment. Így járta rendre a hordókat s utoljára huzamos küzdés, tépelődés után ivott is ám egy pohárka...csigert.

Nagy igazság: A szegény sokszor, a fősvény mindig szükséget lát. Széles e föld hátán százalomra méltóbb ember aligha van a fősvénynél. A szegénynek

közbe közbe csak derül egy egy vig órája, a fősvény ellenben soh' sem boldog, még akkor sem mikor kincseit számítgatja; mert ezen való örömét is mindig megzavarja azon gondolat: hátha mindezt elvesztheti?! Magát oly szemmel láthatólag senki sem bünteti, mint a fősvény. Gyakran, mikor mindenki más vigad, ő azért mérgeződik, miképp lehet az embereknek jó kedvök. Őt az irigység emésztí.

Szegény szerencsétlen fejem — panaszkodott egyszer egy fősvény szomszédjának — pénzem jobb részét a kertembe elástam volt és a mult éjjel valaki ellopta s egy követ tett helyébe.

Hisz pénzednek különben sem vetted volna semmi hasznát — felelt a másik — képzeld hogy az a kő a te pénzed, s egy hajszállal sem vagy szegényebb.

Ha szintén magam nem is lettem volna szegényebb — viszonzá a fősvény — igen de más nem gazdagabb lett-é anynyival? Csak képzeld! más anynyival gazdagabb! Majd megbolondulok belé!

Nem régiben egy fősvény maga magát büntette meg. Volt neki mintegy 40,000 forintja, s e kívül házáat, mely 3,000 frt.jába került volt, 20,000-en adta el, mindazáltal oly kikötéssel, hogy egyik felét egyszerre, másikat pedig apránként tartozzanak neki lefizetni 10 év alatt. Azonban, mit gondolt mit nem, fejébe vette, hogy kegyetlenül megcsalták, s a vásárt anynyira megbánta, hogy bújában felakasztotta magát.

Egy másik fősvény, korának leghiresebb uzsorása, haldoklott. Mindjárt, mindjárt félrebeszél, de ekkor is csak zálogot, pénzt, kamatot sat. emlegetett. Ismerősei papot hívtak neki. A lelkész megérkezett, kezében az arany pohárral, hogy belőle az urvacsoráját feladja. De a fősvény alig pillantá meg, felkiálta: „menjen, menjen az ur, nincs mit adjak reá, már is anynyi zálog veszett nálam, hogy azt sem tudom mi tevő legyek velök.“

Nem volt mód észére hozni, s így halt meg; egy jó ismerőse következő sirverset készített számára:

Útas, megállj!!!

Itt fekszik egy oly legényke!

Ki ingyen semmit sem teve,

És ki itt is haragosod,

Hogy eztet ingyen olvasod.

A szegény sokszor, a fősvény mindig szükségét lát. Minden szegénysége daczára is, a szegény ember sokszor segít szerencsétlen felebarátain; de a fősvénytől ilyesmi soha sem telhetik, midőn kezét kinyújtani s egy vagy más nyomorultat a bajból ki kellene segíteni, oh akkor a fősvénynek soha sincs füle. Ezért örökre igazság marad azon régi állítás, hogy a gazdagság birtokosának fényt kölesönözhet ugyan, de sem nemesebbé, sem boldogabbá nem teheti.

Egy szegény napszámos egy nagyon gazdag aszszonysághoz volt béjáratos, a háznál több éveken át hűségesen és igazán dolgoztatott. A napszámos egy kis kunyhókában lakott bérben, a kunyhó roskatag volt, de ő benne született, benne nevelkedett fel, belőle temette el öreg apját, s szerette volna addig benne maradni, mig számára más szállást rendel a halál. A kunyhót azonban tulajdonosa eladóvá tette, azt pedig mindenki tudja, hogy az örökös vásár elébb való, mint a haszonbér. Azaz: a ki a kunyhót megveszi, az belőle a szállót kivetheti.

Ehj! — gondolá magában a napszámos — hiszen Sóváriné aszszonyságnak is rosszul esnék, ha palotájából előbb kivetnék, mintsem kiviszik. Tán csak könyörül rajtam. Elment hát s kérte az aszszonyt: vegye meg a kunyhót, őt meg hagyja benne, a mit előbbi gazdájának fizetett, azt neki is megfizeti, vagy éppen ledolgozza.

Én — mondá Sóváriné — naponként vénülök, s tudja kend, mennél inkább vénül, annál inkább fősvényedik az ember.

A szegény napszámos fájdalommal vette észre, hogy biz ennek a tréfának felinel több is való, és egészen le vala veretve.

Történetből azonban az egész dolog Sóváriné egyik legénye előtt folyt. A legény egy darabig hallgatott, végre megszólalt: adjon ki nagysád benn hagyott három évi fizetéséből anynyit, menynyire ennek a szegény embernek szüksége van. Apránkint majd lefizetgeti nekem.

Sóvárínének nem vala mit tenni, legénye emberbaráti eltökélését akarátja ellen is meg kelle dicsérni. S mig ezt tevé, a vén banya pirult szégyellettében, mert jól érezte, hogy a fősvény a legnyomorultabb, legszerencsétlenebb teremtmény, s széles e világon tán egyedül az, ki mindig szükségét lát.

Nem mai csirke ez az igazság!

Vérfejtés ellen.

A ki csak marhatartó gazdákkal közelebb érintkezésben volt, hallhatta, hogy a köznép azt hiszi, miszerint olykor olykor a boszorkány tehenét megfeji, s ilyenkor osztán a tehén tölgyéből fejéskor tej helyett vér szokott jöni. Én evvel a babonával falun ismerkedtem meg; ezelőtt több évekkal ugyanis egyszer nyár kezdetén egyik közelebbi havasi faluban levén dolgom, bámulva látám, hogy majd minden második, harmadik ház kapufelén egy egy száraz tövishokor begyeskedik. Akkor békésebb idők voltak mint most, falun katonaság nem szállásolt, a városi helyőrségek is csak három négy század legénységből állottak. Katona bészállásozás jegyének nem tarthatám hát a majd minden kapufelen kandikáló tüskéket. Tudakozódtam utána s bámulva hallám: a biz arra való, hogy a boszorkányok bé ne mehessenek s a teheneket meg ne fejhessék; hanem ezt Szent-György napja éjszakáján kell szedni, s napfeljőtte előtt a kapufélre szegezni.

A falusiak egyhangulag dicsérik ezen

szer hathatós voltát, csak egy ember vakará fejét s panaszkodek, hogy tehenétől tegnap este is vért fejtek; hanem szolgám, a köntivaló — mondá a panaszos — bizonyosan elaludta az időt, s megcsalt engem a semmirevaló álomszűszék, mert éppen akkor itthon nem lehetvén, a tövis vágást rá kelle biznom.

Hasztalan próbáltam a jámborokat felvilágosítani, hogy nincs boszorkány, s tehenüktől vér nem azért megy, mivel a boszorkány megfejte, hanem mivel bizonyosan valami rossz füvet ett. Szavaimnak hitelt semmiképpen nem adtak. Ha bár mint a peleskei notárius, könyves Kálmán királyunk rendeleteiből igyekeztem megmutatni, hogy nem léteznek boszorkányok.

Végre a panaszos ember előállott s azt mondá: ha az ur azt állítja, hogy nincsenek boszorkányok, mondjon hát valami orvosságot tehenemnek, s ha meggyógyítja, aztán én is meghiszem, hogy igaza van az urnak.

Erre az ellenvetésre akkor felelni nem tudtam, s mivel meg kelle vallanom, hogy a tehenet megorvosolni nem vagyok képes, az egész község egy szivvel szájjal erősíté: tehát vannak boszorkányok.

Hogy logicájuk hibás, azaz hogy helytelenül következtetnek, nem hogy én, hanem maga Aristoteles, a logica édes apja, sem lett volna képes velök megértetni.

És pedig van orvossága a vérfejtésnek, ezt én most tudom, mikor már az én emberem tán meg is halt abban a hitben, hogy léteznek boszorkányok, melyek a jámbor keresztények tehenét megfejik, s a tölgyébetéj helyett vért bocsátanak.

De a tudománynak kezembe jutott fáklyáját nem rejtem véka alá, hanem kiteszem a „Népbarát” lámpatornyára; részint azért, hogy olvasóimat hasonlólag mint engem, meg ne szoríthassák; részint pedig hogy előadandó alkalommal maguk részére is hasznát vehessék.

A vérfejtés leggyakrabban hegyes, havasos vidékeken fordul elé, s némelykor e-

gész csordákat is meglep. Így volt ez a többek közt 1810-ben Bajorországban, úgy annyira, hogy a kormány figyelmét is magára vonta, ki is a betegség gyógyítása és okai kipuhatólása végett egy fiatal baromorvost, névszerint **Weidenkeller-t** küldötte fel.

Szegény **Weidenkeller** ur, bár ha okleveles baromorvos volt, egy eleinte tán még jobban megszorult vala, mint édes magam, a ki nem voltam baromorvos. Mert, mint maga megvallja, hasztalan kísértette meg a leg-hiresebb baromorvosok által ajánlott szereket; a vérfejből csak nagyon kevés marhát gyógyíthatott ki.

Azonban fülbe jutott, hogy egyik szomszéd falu kovácsa e nyavalyát bizonyosra gyógyítja.

A mi okleveles orvosunk szerencsére nem volt olyan mint sok más collégája. Tanulni senkitől sem szégyenlette. Megismerkedett hát a kovácsossal, s tőle megtudá a titkot, mi abból áll, hogy porrá tört száraz földi eperlevelet főznek s e herbatéjjel itatják a marhát.

Ezt a szert — ugymond orvosunk — nem csak ekkor (midőn vele minden beteg marhát meggyógyítottam), hanem azután is több ízben a legbiztosabbnak tanáltam.

Hány hét a világ?

Az olasz kérdést megfejtette a **Radecki** kardja, mint hajdon a gordiusi bogot az **Alexanderé**. Nem fog-e hasonló sorsra jutni a német kérdés is, melyet két évi működések még inkább össze-viszsa bonyolítottak, mint a megfejtéshez közelebb vitték volna. A frankfurti gyűlést Németország legjobb fejeiből alkotta egybe a nép szava; de a gyűlésen menynyi a fő, anynyi volt az értelem; egyfelől sok szobatudós, státus- és életbölcsesség nélkül, kik nem tudták feltalálni magukat a létező viszonyok között, másfelől egy sereg merész, ábrándos szellem, kik nem vették számba, hogy szellemen ki-

vül testek, még pedig nehéz, vastag testek is léteznek e hold alatti gyarló világban. Balfogása volt a baloldal nagy akaratu, de kevés hatalmu embereinek, hogy a fenálló kormányokkal egyezkedés nélkül törekvének a birodalmi alkotmányt létesíteni, mely azok hatalmát érzékenyen szoritandá meg; nem csoda tehát, hogy azok, a kiké volt az ország és hatalom, a dicsőséget sem hagyhatták másoknak, kik csak eszményi országgal s hatalommal dicsekedhettek.

Mi lön végtére a frankfurti tisztos nemzetgyűlésből? A sz. Pál templomában nyílt meg, s majd Stuttgartba bujdosván, a mi isten házában kezdődött vala, egy sörkocs-mában végződött. Frankfurtban csakugyan hátramaradtak vala néhányan a nemzetgyűlés legjelesb tagjain kívül, birodalmi kormányzó **János főherczéggel** s a birodalmi ministeriummal együtt. Ezen párt gyűlést hiva **Gothá**ba össze, hol valójában egybe is üle. Két csonka parlament vala e szerint; a stuttgarti, mely 600 képviselőlől 104-re olvadt vala le, leteszi a frankfurti központi kormányt; a frankfurti ministerium összevesz a kormányzóval, ez a parlamenttel, ez viszont anynyi pártokra oszlik, a hány képviselő volt még jelen. A központi kormányt csak az veszi számba, kinek úgy tetszik, s **Württemberg** nyíltan kimondja, hogy azt nem ismeri el többé. A birodalmi alkotmányt, mely törvényül ki lön hirdetve, minden tartományban pártolta a nép és kamarák szava; ez alkotmány fen-tartását meghatározá a nemzetgyűlés, Németon összes fegyveres erejének kötelességévé tenni, s több országok kamarái felszólíták saját kormányaikat arra, hogy hadsergeiket a központi kormány rendelkezése alá állítsák. Hiu képzelgés! A földi istenek másképp végeztek Németország felől! A gyűlésben azon kérdéssel tépelődtek: Mi lenne jobb, egy hétfjú directorium-é, vagy örökös császárság? Poroszország nem fogadta el a császári méltóságot, melylyel a gyűlés meg-

kinálta. Okosan! mert Bajorhon és Württemberg nem akarták magukat egy „Hohenzoller“nek alávetni. Mi haszna volt most 28 apró kormányoknak nyilatkozata a birodalmi alkotmány s a császárválasztás mellett? Mit használtak a véres küzdelmek Drezda-, Lipcse- és Berlinben? a felkelések több német tartományokban? A badeni nagyherceg elfut s majd visszater, Austria a frankfurti parlament feloszlását kívánja, s követeit haza szöli.

A porosz király a fejedelmeket congressusra Berlinbe hívja. Ötön egybegyűlnek, de Austria és Bajorhon félbeszakítják a tárgyalásokat s ott maradnak csak Gáspár, Menyhárt s Boldizsár — a porosz, szász és hanoveri három király. Ez ama híres háromkirályi szövetség. Ettől született a „német alkotmány“ — egy birodalmi főnökség, — a porosz koronával élén — hat vokossal bíró fejedelmi collegiummal. Lassankint hozzá járulnak több német fejedelmek, a gothai csonka parlament is. Württemberg mit sem akar tudni róla.

A bábeli zürzavarnak hosszúság leírása fárasztó. Megemlítjük még, hogy Poroszország a Baden-, Pfalz- és Szászországban tavaj kiűtött felkeléseket fegyveres erővel lefojtja. Tiltakozik a nemzetgyűlés a porosz beavatkozás ellen, de szellemi fegyvereinek nem lévén éle, futásra veszi a dolgot. A forradalom gyorsan lejár, s a kivégezések kezdődnek. Vége a szomorú-játéknak. S a németegység s szabadságért elpazérlott sok szép erőnek a vége? — végetlen szakadozottság. Jelenleg a két német nagyhatalmaság — az osztrák és porosz — tartja kezében a birodalom sorsát, s a frankfurti ideiglenes szövetségben barátságosan ül egymás mellett, míg hadsergeik készen állanak indulni. Egymás ellen-é? az nem valószínű; inkább egy titkon forrongó harmadik nagyhatalom ellen, mely a — democratia. Poroszország ugyan, egy néhány német fejedelemmel szö-

vetkezve, birodalmi parlamentre készül Erfurtban, s erre a választásokat már is megrendelte, mind a mellett, hogy ezen eljárása Austria jóváhagyását nem bírja; de úgy látszik Austria elnézi ezen működést, míg az bizonyos határon túl nem terjeszkedik, s az őszszes Némethon feletti főnökséget nem vesszi czélba.

Az olasz és német kérdésen már túl voltunk — a papiron; de három a táncz mind halálíg: s következik most a harmadik kérdés, mely a keleti. A kérdés ki van kiáltva, s a sors úgy akarta, hogy a magyar név is hangozzék benne, a menekültek ügyében, mint bévezetése a roppant drámának. De hangzik e kérdésben főképe a török név, mert a török birodalom átaljában már sok idő óta egy szörnyű kérdőjel? s nem soká el fog rá nézve döntetni, hány hét a világ? A török egy lomha nehéz test, — az orosz már sok izben könnyített rajta, s most még hatóságabb könnyítésre is készen áll. A mind inkább tolakodó orvos elől a nyavalygó török egy más orvos — az angol karjai közé vetette magát, mely őtet szorultságában tenger klistélyeivel készen áll megmenteni, s oldalánál egy francia sebész is ott áll résztvenni a megmentés nagy munkájában. Szóval: bár miként dőljön a keleti kérdés, az eldöntő leend a törökre nézve. Egyébaránt nem kell azt hinni, hogy orosz vagy angol könnyedén gyujtanának meg egy oly tüzet, melynek szanaszét harapodzó lángjaitól majd saját házuk is őszszeéghetne; még soká fog élni a török — az isten óvja a rosztól! mert a mig óvja, áldott béke fog lengeni fölöttünk, s lassan lassan közénk is leszáll s a lelkek háborgását lecsilapítja. Jó, jó? de hát a menekültekkel mi történt? Egy része körülmetéltette magát s basa lett, vagy úgy él mintha basa volna; s az orosz hasztalan akarja kiűzetni a törököldről; a kereszténynek maradt részre nézt úgy látszik állni a dolog, hogy mielőbb szabadlesz nekik a török birodalomból távozni bárhová, természetesen csak hazájukba nem.

A „Népbará“ hetenkint egyszer, vasárnap, jelenik meg. Ára félévre: helyben 1 fr. 30 kr.; postán 1 fr. 42 kr. pengőben. Előfizethetni: helyben Tilsch könyvkereskedésében: vidéken minden es. kir. postahivatalnál.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SAMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kolégium betűivel.